

A bölcsesség korában

Budapesti születésű, de életének jelentős részét külföldön töltötte. Hazaérkezését követően a számítástudomány világának elkötelezett alkotóembere nyugdíjas éveiben Veresegyházon talált otthonra. Dr. Gyarmati Péterrel beszélgettünk.

1956-ot írunk, ekkor volt tizenöt éves. Hogyan befolyásolták a későbbiekben az életét az események?

Budapest belvárosában laktam az édesanyámmal. 1956. október 23-án reggel, a szokott időben elindultam a középiskolába. Zűrvazar volt a Rákóczi úton. Ekkor értettem meg, hogy egészen más a világ, mint amit eddig tanítottak. Mi nem szovjet mintájú emberek akarunk lenni, hanem mi magyarok vagyunk, mások a gyökereink, a hagyományaink és az életfelfogásunk.

A számítástechnika tudománya rabul ejtette, végig kísérte az egész életét. Miként emlékszik a kezdetekre?

Sport karriert álmodtam, de egy baleset mindezt felülírta. Egy alkalommal csodálatos gépeket láttam nagybátyám jóvoltából. Becsöppentem a Statisztikai Hivatalba, a lyuk-kártyás számítástechnikai eszközök világába.

Ekkor még Magyarországon nem volt elektronikus számítógép, de hamarosan megérkezett a hivatalba az első kiegészítő gép a lyuk-kártyás eszközökhöz. Elrettentő példaként szoktam mondani: a gép nyolc darab tizenkét jegyű szám tárolására volt alkalmas, összesen hatvanhárom programlépést lehetett beprogramozni. Majd jöttek az egyre korszerűbb „terem méretű” gépek. Az én nagy lehetőségem volt az új eszközök alkalmazásának, karbantartásának és javításának a betanulása. Így kerültem ki például Angliába.

Évtizedeket töltött külföldön, kutatási munkákban vett részt. Bécsben, Stuttgartban, az USA-ban és Angliában professzorként tanított. Soha nem gondolt arra, hogy végleg elhagyja hazáját, Magyarországot?

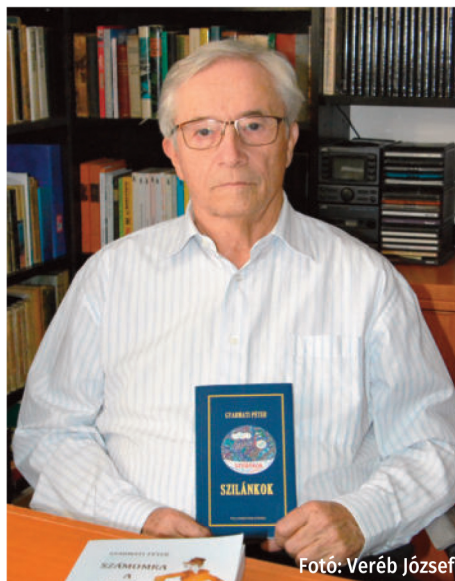
Sok oldala van ennek. Az egyik, hogy az itthoni relatív helyzetem sokkal jobb volt, mintha külföldön maradtam volna. A családomnak ebből adódóan magasabb volt az életszínvonala, mint általában. A másik ok, bárhova mentem a világban mindenhol idegennek számítottam. Csak a harmadik generáció az igazi honos, mert az első önmaga idegen, a második az idegen gyereke, míg a harmadikról már elfelejtik, hogy az ősei bevándorlók voltak. Én nem vállaltam föl, hogy az életemet idegenként éljem le.

Kérem, beszéljen a legutóbb megjelent Szilánkok című könyvéről, mi inspirálta a megírására?

Majdnem az életem felét nem Magyarországon töltöttem. Éveken keresztül, ha volt valami érdekes, azt egyszerűen csak leírtam. Miután a jegyzeteimet rendszereztem, áttekinthetővé tettem, jött a gondolat, és megszületett a kiadvány. Úgy is mondhatnám: ha az idős ember elérkezik egy olyan helyzetbe, amit úgy hívnak, hogy a bölcsesség kora, akkor kötelessége szólni!

Miért éppen Veresegyházra választotta nyugdíjas éveinek lakóhelyéül?

Régi vágyam volt egy szép természeti környezetben egy saját családi ház. 1996-ban hazajöttem Bécsből, Szentendrén telepedtem le. Közben elkezdődött az amerikai kapcsolat, így két év múlva elmentem megint. Nyolc évet voltam távol kisebb megszakításokkal. Egy alkalommal meglátogattam a veresi barátomat. Ahogy sétálok a tóparton látom az álmaim házat, és ki van írva: ELADÓ! Megvettem, és azóta is itt élek, immár nyolcadik éve. Nagyon szeretem!

Dr. Gyarmati Péter

zett. Ezt követően a Központi Statisztikai Hivatalban (KSH) helyezkedett el, itt a későbbiekben fejlesztési igazgatóhelyettes is volt. Diplomáját 1972-ben a BME Villamosmérnöki Kar Műszer- és Szabályozástechnikai Szakon, a számítástechnikai doktori címet az angol Manchesteri Egyetemen, a számítástudományi doktorátust pedig 1977-ben az USA, Hawaii Egyetemén szerezte. PHD disszertációját 1981-ben az ELTE TTK-n védte meg. 1998-ban a Stanford University Mérnöki Karának (Kalifornia állam) professzorává, majd 2006-ban emeritus (nyugalmazott) professzorává nevezték ki. 2009-ben az International Biographical Centre a „Világ vezető tudósa a számítástudományban” címet adományozott részére. 2009 és 2012 között, az angol Cambridge University Millennium Mathematics egyik kutató csoportjának volt az igazgatója.

Dr. Gyarmati Péter már a KSH-ban eltöltött évei során is „világutazóvá” vált, éveket töltött külföldön: Franciaországban, Svájcban, Ausztriában, Angliában, Németországban, Hollandiában, Svédországban és Dániában, ahol mélyrehatóan megismerkedett a számítástechnika újdonságaival. Szakmai és üzleti útjain, az évtizedek során bejárta a Föld számos országát. Többek közt: Európa, Közel-Kelet, Dél-Ázsia, Ausztrália, Észak-Amerika országai, de például Singapur, Tajvan, Hong Kong, Tokió, Moszkva is bekerült a „tarsolyába”.

Eddig tizenhét – a számítástudomány és a matematika világából – tudományos témájú szakkönyve és számos szakmai publikációja jelent meg, angol és magyar nyelven. Az idén került ki a nyomdából a legutóbbi három könyvének a legújabbja, a sorban a huszadik, a várhatóan nagy érdeklődésre számító Szilánkok című. 2016-tól él Veresegyházon, nyugdíjasként – 82 életéve ellenére – aktívan dolgozik, ír és tanít, a bécsi Műszaki Egyetem vendég professzora. Az MTA köztestületének a tagja, szakterülete a számítástudomány (Matematikai Tudományok Osztálya).

Veréb József

A Szilánkok című műve megvásárolható:

Veresegyházon a Vargabetű Könyvesboltban.

Megrendelhető: a szerzőnél – gyarmati@gyarmati.dr.hu

a kiadónál – tcc66@hotmail.com

„Ha Amerikában, Angliában, vagy Ausztriában maradok, akkor ma magyar származású külföldi professzornak tekintenének és a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli kültagja lennék. De hazajöttem és itthon vagyok, ismét gyökeret vertem, itthon munkálkodom – nem politikai, sem tudományos elismerésért.”

Dr. Gyarmati Péter professzor gazdag életútja azt bizonyítja, hogy a tehetség, ha társul az akarattal és a szorgalommal mindenképpen meghozza a maga gyümölcsét. Kisgyermekkorát a II. világháború vérvizataros időszakában édesanyjával Nyíregyházán élte meg, majd az iskolakezdekör visszatértek bombasérült budapesti lakásukba. Beköszöntött a béke, de az apa nem tért haza, helyette a Honvédelmi Minisztériumból csak egy levél jött. Számomra a világ című életrajzi fogantatású könyvében a szerző a következőképpen ír erről az időszakról: „Gyermek éveimet Pesten töltöttem, csupa nő között. Csak felnőttként tanultam meg, hogyan kell férfiként viselkedni az apai minta hiányában.”

Tanulmányai során felvételt nyert a Bánki Donát Általános Gépipari és Mezőgépgyártási Technikumba, ahol 1959-ben érettségizett.